ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1949

Vyhlásené: 10.06.1949 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

139.

Vládne nariadenie

zo dňa 7. júna 1949

o organizácii ľudovej správy v okresoch.

Vláda Československej republiky nariaďuje podľa § 43, ods. 1 zákona zo dňa 21. decembra 1948, č. 280 Sb., o krajskom zriadení:

§ 1.
Počet členov.

(1) Okresný národný výbor má v okresoch do 35.000 obyvateľov 24 členov, v okresoch nad 35.000 obyvateľov 30 členov.

(2) Počet obyvateľov sa zisťuje podľa posledného všeobecného sčítania ľudu, vykonaného za účinnosti tohto nariadenia; než bude toto sčítanie vykonané, zisťuje sa počet obyvateľov podľa iného úradného zistenia. V pochybnostiach rozhoduje Ministerstvo vnútra.

§ 2.
Rozpúšťanie.

(1) Minister vnútra alebo krajský národný výbor ním splnomocnený môže okresný národný výbor rozpustiť. Môže tak urobiť najmä, ak neplní okresný národný výbor svoje úlohy alebo ak ohrožuje jeho činnosť riadny výkon verejnej správy. Ak nie je nebezpečenstvo z omeškania, vypočuje minister vnútra pred rozpustením príslušný krajský národný výbor.

(2) Na prechodný čas, než sa ujmú funkcie orgány novozvolené, urobí minister vnútra alebo ním splnomocnený krajský národný výbor potrebné opatrenia ne dočasné vedenie správy.

§ 3.
Plenárne zasadania.

(1) Okresný národný výbor určuje na svojich plenárnych zasadaniach smer činnosti a politiku okresného národného výboru. V medziach usnesení plenárneho zasadania vykonávajú ľudovú správu výkonné složky, ktorými sú rada, predseda a jeho námestník (námestníci), referenti a komisie.

(2) Okresnému národnému výboru je vyhradené v plenárnom zasadaní

a) schvaľovať v rámci jednotného hospodárskeho plánu a krajského plánu dlhodobý program výstavby okresu a plánu úloh, ktorých plánovanie prislúcha okresnému národnému výboru,

b) usnášať sa na rozpočte a prejednávať účtovnú závierku svojho hospodárenia,

c) vydávať na základe zákonných ustanovení všeobecné právne predpisy o ukladaní dávok, poplatkov, príspevkov a podobných plnení,

d) voliť zo svojich členov predsedu, jeho námestníka (námestníkov) a referentov, odvolávať ich a zriaďovať a zrušovať komisie,

e) zriaďovať a zrušovať komunálne podniky a ich predstavenstvá a vymenúvať a odvolávať členov týchto predstavenstiev,

f) rozhodovať o veciach vyhradených osobitnými predpismi rozhodnutiu plenárneho zasadania.

(3) Plenárnemu zasadaniu musia sa predložiť na prejednanie

a) zásadné veci politickej povahy,

b) veci mimoriadnej hospodárskej dôležitosti.

(4) Plenárne zasadanie kontroluje činnosť svojich výkonných zložiek, najmä ako vykonávajú dlhodobý program výstavby okresu a plány úloh. Výkonné zložky sú preto povinné podávať plenárnemu zasadaniu zprávy o svojej činnosti. Plenárne zasadanie dáva im pre ňu v rámci smerníc a pokynov vyšších orgánov všeobecné smernice a osobitné pokyny a podnety.

(5) V plenárnom zasadaní môže okresný národný výbor rozhodnúť o ktorejkoľvek veci, ktorá náleží do jeho odboru pôsobnosti.

§ 4.
Rada.

(1) Členmi rady sú predseda, jeho námestník (námestníci) a referenti. Rada má v okresoch do 35.000 obyvateľov 8 členov, v okresoch nad 35.000 obyvateľov 11 členov.

(2) Rada vedie všetku činnosť okresného národného výboru. Prislúcha jej správa všetkých vecí náležiacich do pôsobnosti okresného národného výboru, pokiaľ nie sú vyhradené plenárnemu zasadaniu alebo predsedovi.

(3) Rade je vyhradené vo sbore

a) pripravovať veci, o ktorých má rokovať plenárne zasadanie,

b) povoľovať podľa rozpočtu výdavky, ktoré v jednotlivom prípade presahujú sumu 50.000 Kčs,

c) v odbore hospodárenia s národným majetkom, ktorého správa náleží okresnému národnému výboru, v medziach predpisov o tom vydaných ustanoviť smernice o správe majetku, usnášať sa na právnych úkonoch, ktorých predmetom je suma nad 50.000 Kčs alebo vec (právo), ktorej všeobecná hodnota presahuje túto sumu,

d) až do novej zákonnej úpravy právnych pomerov zamestnancov sväzkov ľudovej správy vo veciach zamestnancov okresu upravovať ich služobné a platové veci a systemizovať služobné miesta,
prijímať (ustanovovať) a prepúšťať, ako aj vymenúvať zamestnancov, s výnimkou pracovných síl pre ručné práce na hodinovú, dennú alebo úlohovú mzdu,

e) ustanovovať a odvolávať správcov komunálnych podnikov,

f) rozhodovať vo sporoch o príslušnosť medzi jednotlivými referentmi a komisiami,

g) rozhodovať o veciach vyhradených osobitnými predpismi rozhodnutiu rady.

(4) I v prípadoch, na ktoré sa nevzťahujú ustanovenia odseku 3, rozhoduje rada vo sbore o majetkovo-právnych úkonoch a o osobných veciach zamestnancov, ak treba, aby jej rozhodnutie

bolo schválené nadriadeným orgánom. V týchto veciach môže však výnimočne poveriť rozhodovaním komisiu alebo splnomocniť naň predsedu alebo jednotlivých referentov.

(5) Pokiaľ nejde o niektorý z prípadov, uvedených v odseku 3 alebo 4, rozhoduje rada zásadne prostredníctvom referentov; môže však výnimočne poveriť komisie, aby v rozsahu, ktorý rada určí rozhodovaly v jej mene. Rada je oprávnená rozhodnúť vo sbore o ktorejkoľvek veci, o ktorej inak prislúcha rozhodovať referentom alebo komisiám.

(6) Rade majú sa predložiť na prejednanie veci, ktoré majú osobitný politický význam.

(7) Rada môže v čase, keď okresný národný výbor nezasadá, zriaďovať komisie, je však povinná požiadať najbližšie plenárne zasadanie o dodatočné schválenie.

(8) Rada preskúmava všetky rozhodnutia, ktoré vydal referent alebo ním splnomocnený zamestnanec alebo komisia, ak bolo proti nim podané odvolanie. Ak dospela rada k názoru, že by sa odvolaniu, ktoré nie je neprípustné, mohlo vyhovieť, môže, pokiaľ nie je osobitným predpisom ustanovené inak, vyhovieť odvolaciemu návrhu a vybaviť odvolanie, ak sa netýka rozhodnutie napadnuté nikoho iného než odvolateľa. Odvolania, ktoré neboly takto vybavené, musia sa predložiť odvolacej stolici, pokiaľ nie je inak ustanovené, do troch týždňov po ich podaní.

(9) Rada vykonáva usnesenia plenárneho zasadania, pokiaľ vykonaním nebola poverená iná jeho výkonná složka, prejednáva a sjednocuje plány práce referentov, kontroluje činnosť referentov a ich referátov a činnosť komisií, prejednáva pravidelne zprávy o ich činnosti a dáva im záväzné pokyny.

§ 5.
Predseda.

(1) Predseda zastupuje okresný národný výbor a predsedá plenárnym zasadaniam a schôdzkam rady.

(2) V čase, keď rada nezasadá, môže predseda robiť neodkladné opatrenia, na ktoré by bolo inak potrebné usnesenie rady, je však povinný požiadať na najbližšej schôdzke rady o dodatočné schválenie.

(3) Predseda môže robiť neodkladné opatrenia tiež v odbore pôsobnosti komisií, je však povinný upovedomiť o urobených opatreniach radu i príslušnú komisiu na ich najbližšej schôdzke.

(4) Ak tak neurobí referent včas opatrenia, potrebné na riadne obstarávanie prác svojho referátu, urobí tieto opatrenia na jeho mieste predseda a oznámi to rade na jej najbližšej schôdzke.

(5) Predseda sjednocuje činnosť jednotlivých referentov a bdie nad vykonávaním smerníc nadriadených orgánov a smerníc, na ktorých sa usnieslo plenárne zasadanie.

(6) Ak je predseda toho názoru, že usnesenie plenárneho zasadania alebo rady vybočuje z medzí ich pôsobnosti alebo že odporuje predpisom alebo že je v rozpore so smernicami a pokynmi nadriadených orgánov, je povinný zastaviť výkon tohto usnesenia a oznámiť to krajskému národnému výboru; dokiaľ o veci nerozhodne rada krajského národného výboru, nesmie sa usnesenie vykonať. Z tých istých dôvodov je predseda povinný zastaviť výkon rozhodnutia alebo opatrenia referenta alebo usnesenia komisie a oznámiť to rade okresného národného výboru, ktorá potom rozhodne, či a pokiaľ zastavené rozhodnutie (opatrenie, usnesenie) môže sa vykonať.

(7) Predseda je služobným predstaveným všetkých zamestnancov okresného národného výboru, prideľuje ich, po prípade ich predkladá, a poveruje ich úradníckymi funkciami. Zamestnancom, ktorí sú určení (vyškolení) pre osobitné úlohy jednotlivých rezortov (zamestnancov pre odborné služby), možno použiť na iné úlohy len so súhlasom príslušného ústredného úradu.

(8) Predseda má v okresoch do 35.000 obyvateľov 1 námestníka, v okresoch nad 35.000 obyvateľov 2 námestníkov.

(9) Predseda je za výkon svojho úradu zodpovedný plenárnemu zasadaniu i rade. Je povinný spravovať sa príkazmi a pokynmi predsedu krajského národného výboru a ministra vnútra.

§ 6.
Referenti.

(1) Referenti rozhodujú a robia opatrenia v mene rady v rozsahu činnosti svojich referátov vo veciach, ktoré nie sú vyhradené rade alebo ktoré neprislúchajú predsedovi alebo komisiám; rozsah rozhodovacej právomoci referentov vo veciach uvedených v § 4, ods. 4 upraví rada.

(2) Referenti sú bezprostrednými služobnými predstavenými zamestnancov určených na obstarávanie prác ich referátu. Môžu so súhlasom rady splnomocniť týchto zamestnancov, aby rozhodovali a robili opatrenia z ich poverenia.

(3) Referenti sú na základe svojej funkcie predsedami komisií zriadených v odbore ich referátu.

(4) Ak je niektorý z referentov zaneprázdnený alebo ak nemôže prechodne vykonávať svoju funkciu z iných dôvodov, zastupuje ho iný referent. Spôsob vzájomného zastupovania referentov upraví rada.

(5) Referent je za výkon svojho úradu zodpovedný plenárnemu zasadaniu i rade, ktorej je podriadený. Je povinný spravovať sa všeobecnými príkazmi a pokynmi krajského národného výboru, osobitnými príkazmi a pokynmi vecne príslušného referenta krajského národného výboru a príkazmi a pokynmi vecne príslušných ústredných úradov.

§ 7.
Komisie.

(1) Komisie majú zpravidla funkciu poradnú. Rada ich však môže podľa § 4, ods. 4 a 5 poveriť rozhodovacou právomocou. Osobitné predpisy, podľa ktorých majú komisie rozhodovaciu právomoc, zostávajú nedotknuté.

(2) Všeobecné zásady pre zloženie komisií určí Ministerstvo vnútra. Osobitné predpisy o složení jednotlivých komisií môžu vydať vecne príslušné ústredné úrady po dohode s Ministerstvom vnútra.

§ 8.
Podriadenosť a dozor.

(1) Okresné národné výbory sú podriadené krajskému národnému výboru a vláde a v jednotlivých odboroch svojej pôsobnosti vecne príslušným referentom krajského národného výboru a vecne príslušným ministrom a ústredným úradom.

(2) Okresné národné výbory a ich výkonné složky sú za zachovávanie zákonov a nariadení, ako i smerníc a pokynov nadriadených orgánov, zodpovedné predsedovi krajského národného výboru a ministrovi vnútra. Krajské národné výbory, najmä ich predsedovia a referenti, a ústredné úrady dozerajú v odbore svojej pôsobnosti na to, či okresné národné výbory a ich výkonné složky plnia svoje povinnosti.

(3) Ústredné úrady vykonávajú pôsobnosť plynúcu z ich nadriadenosti voči okresným národným výborom (§ 5, ods. 9, § 6, ods. 5 a § 8, ods. 1 a 2) okrem prípadov naliehavej potreby

prostredníctvom krajských národných výborov. Ak sa obracajú na okresný národný výbor priamo, sú povinné upovedomiť zároveň o opatreniach prípadne urobených príslušný krajský národný výbor.

§ 9.
Spravovacie poriadky.

(1) Plenárne zasadania sa konajú najmenej štyrikrát do roka a sú spravidla verejné. Plenárne zasadanie musí sa svolať, ak sa usnesie na tom rada alebo ak žiada o to aspoň štvrtina členov, uvádzajúc predmet rokovania, alebo ak nariadi tak krajský národný výbor.

(2) Schôdzky rady a komisií sa konajú podľa potreby a sú zpravidla neverejné.

(3) Predsedajúci vedie schôdzky a stará sa o zachovanie pokoja a poriadku pri rokovaní a o jeho nerušený priebeh. Zaujatí členovia nesmú byť na schôdzkach prítomní.

(4) Plenárne zasadanie a sborové výkonné složky sú schopné sa usnášať, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých členov. Ak sa nesídu členovia tak, aby boli schopní sa usnášať, svolá ich predsedajúci znovu na prerokovanie toho istého programu. Takto znovu svolané plenárne zasadanie alebo sborové výkonné složky sú schopné sa usnášať za prítomnosti najmenej tretiny členov.

(5) Na platnosť usnesenia sa vyžaduje, aby sa pre návrh vyslovilo viac členov než proti nemu. Pri rovnosti hlasov sa považuje návrh za prijatý, ak hlasoval preň predsedajúci. Spravovacie poriadky určia najmenší počet kladných hlasov potrebných pre prijatie návrhu; môžu tiež pre niektoré druhy usnesenia určiť vyššiu väčšinu.

(6) Spravovací poriadok pre plenárne zasadanie okresného národného výboru a jeho sborových výkonných složiek vydá minister vnútra nariadením.

§ 10.
Vnútorná organizácia.

(1) Práce okresného národného výboru sa obstarávajú v referátoch. Na každom okresnom národnom výbore sa zriaďujú tieto referáty:

1. referát pre všeobecné vnútorné veci,
2. plánovací referát,
3. bezpečnostný referát,
4. referát pre školstvo, osvetu a telesnú výchovu,
5. referát práce a sociálnej starostlivosti,
6. zdravotný referát,
7. finančný referát,
8. hospodársky referát,
9. pôdohospodársky referát,
10. referát pre vnútorný obchod a výživu,
11. technický referát.

(2) Na čele každého referátu je referent. Predseda je referentom pre všeobecné vnútorné veci. Námestník predsedu musí byť referentom; ak má predseda dvoch námestníkov, musí jeden z týchto námestníkov viesť plánovací referát. Ten istý referent môže viesť i niekoľko referátov. Na

požiadanie referenta a súhlasom krajského národného výboru môže rada poveriť niektorého člena okresného národného výboru, aby vypomáhal referentovi pod jeho vedením pri dirigovaní prác.

(3) Pre rozsah činnosti referátov okresného národného výboru platia primerane predpisy, ktorými sa určuje rozsah činnosti referátov krajských národných výborov. Odchýlky môže určiť Ministerstvo vnútra po dohode s vecne príslušným ústredným úradom. Vládne nariadenie zo dňa 22. februára 1949, č. 36 Sb., o finančných referátoch okresných národných výborov, zostáva nedotknuté.

(4) Všeobecné predpisy pre vonkajší styk i pre vnútorné úradovanie vydá Ministerstvo vnútra. Osobitné predpisy pre vnútorné úradovanie jednotlivých referátov s hľadiska odborných potrieb môžu vydať vecne príslušné ústredné úrady po dohode s Ministerstvom vnútra.

§ 11.
Okresné veliteľstvo národnej bezpečnosti.

Pre obstarávanie národnej bezpečnosti zriaďuje sa v rámci bezpečnostného referátu okresného národného výboru okresné veliteľstvo národnej bezpečnosti. Ministerstvo vnútra pridelí tomuto veliteľstvu potrebný počet zamestnancov z príslušníkov Sboru národnej bezpečnosti a z osobného stavu zamestnancov štátnej služby všeobecnej správy vnútornej, pridelených bezpečnostným referátom národných výborov. Organizáciu a činnosť okresného veliteľstva národnej bezpečnosti upraví Ministerstvo vnútra. Pritom môže určiť odchýlky od § 6, ods. 1 a 2 a od ustanovení, ktoré upravujú služobné postavenie pridelených zamestnancov.

§ 12.
Okresný tajomník.

(1) Rada ustanoví z pridelených zamestnancov okresného tajomníka. Potvrdzuje ho predseda krajského národného výboru.

(2) Okresný tajomník pomáha predsedovi pri výkone jeho pôsobnosti, je jeho výkonným orgánom a zastupuje ho v jeho funkcii služobného predstaveného zamestnancov. Všetci zamestnanci okresného národného výboru sú podriadení okresnému tajomníkovi.

(3) Okresný tajomník je povinný zúčastniť sa na plenárnych zasadaniach a schôdzkach rady; na schôdzkach rady má poradný hlas.

§ 13.
Osobné obsadenie.

Krajský národný výbor prideľuje okresným národným výborom po ich vypočutí a podľa schválenej normalizácie potrebný počet zamestnancov. Odborní zamestnanci môžu byť výnimočne na prechodný čas pridelení pre obvod niekoľkých okresných národných výborov určitému okresnému národnému výboru. Tento obvod určí krajský národný výbor.

§ 14.
Spoločná správa.

Okresné národné výbory sa môžu združiť súhlasnými usneseniami svojich plenárnych zasadaní, ktoré schváli krajský národný výbor, na spoločné obstarávanie jednotlivých vecí ľudovej správy; môžu byť na ten istý účel tiež združené rozhodnutím krajského národného výboru.

Prechodné a záverečné ustanovenia.

§ 15.

Na prechodný čas, dokiaľ nezačnú pôsobiť okresné národné výbory zvolené, vymenúva minister vnútra alebo ním splnomocnený krajský národný výbor na návrh okresného akčného výboru Národného frontu, podaný prostredníctvom krajského akčného výboru Národného frontu, členov a náhradníkov okresných národných výborov.

§ 16.

Ministerstvo financií pridelí po dohode s Ministerstvom vnútra krajským národným výborom pre okresné národné výbory v rámci schválenej systemizácie služobných miest z osobného stavu v odbore svojej pôsobnosti potrebný počet zamestnancov pre odborné finančné služby. Ministerstvo vnútra prevezme po dohode s Ministerstvom financií do osobného stavu v odbore svojej pôsobnosti potrebný počet ostatných zamestnancov úradov, ktorých pôsobnosti sa ujaly podľa vládneho nariadenia č. 36/1949 Sb. okresné národné výbory.

§ 17.

Opatrenia vykonané na prípravu reorganizácie ľudovej správy v okresoch pred účinnosťou tohto nariadenia platia za opatrenia urobené podľa tohto nariadenia, pokiaľ sú vo shode s jeho ustanoveniami.

§ 18.

Zrušujú sa všetky ustanovenia doterajších predpisov, ktoré odporujú tomuto nariadeniu alebo ktoré ním boly nahradené. Nedotknuté ostávajú ustanovenia zákona zo dňa 21. júla 1948, č. 199 Sb., o komunálnych podnikoch, a predpisov podľa neho vydaných.

§ 19.

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia; vykoná ho minister vnútra po dohode so zúčastnenými členmi vlády.

Zápotocký v. r.

Nosek v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.